

CONDUCĂTORII ARHIVELOR STATULUI DIN IAȘI ÎN CURS DE 100 DE ANI

Nota de față a fost scrisă de d. Sever Zotta în 1932, odată cu un studiu mai amplu. Partea mai veche din acesta am făcut să apară în *Arhiva Românească*, VI (1941), p. 213—262, și extras sub titlul *Din trecutul Arhivei Statului a Moldovei. Spicuiuri din dosarele cancelariei*, prin bunăvoința d-lui Mihail Kogălniceanu. D-l Zotta, în timpul părăsirii Bucovinei, a rămas acolo să-și salveze bogatele colecții. Acum, după reintrarea victorioasă a armatei române, n'a mai fost aflat și nu se știe nimic de soarta lui. Publicăm lista așa cum am aflat-o adăogind numele conducătorilor dela 1932 înainte.

A. S.

1. Gheorghie Asaki, Agă, 1 Ianuarie 1832—27 Septemvrie 1849.
2. Vasile Alexandri, Vornic, 28 Septemvrie 1849—1 Ianuarie 1850.
3. Vasile Alecsandri, Spătar, 1 Ianuarie 1850—17 April 1853.
4. Iacovachi Paladi, Vornic, 18 April 1853—21 Ianuarie 1855.
5. Alecu Fotino, Agă, 22 Ianuarie—15 Iulie 1855.
6. Gheorghie Sion, Spătar, 15 Iulie 1855—26 April 1856.
7. Teodor Codrescu, Agă, 27 April—27 Octomvrie 1856.
8. Alecu Soroceanu, Agă, 28 Octomvrie 1856—1 Ianuarie 1857.
9. Gheorghie Asaki, Postelnic, 1 Ianuarie 1857—25 August 1858.
10. Iancu Alexandrescu, Postelnic, 26 August 1858—7 Martie 1859.
11. Tucicide Durmuz, 8 Martie 1859—9 August 1860.
12. Iosif Patriciu Popescu, 10 August 1860—9 Ianuarie 1862.
13. Tucicide Durmuz, 9 Ianuarie—31 Mai 1862.
14. Panaite Malcoci, 1 Iunie 1862—15 Iunie 1864.
15. Tucicide Durmuz, 15 Iunie 1864—22 Octomvrie 1867.
16. Gheorghie Tăutu, 23 Octomvrie 1867—31 Iulie 1874.
17. Ion Stamati, 1 August 1874—1 Ianuarie 1876.
18. Samson Bodnărescu } delegați cu lichidarea Arhivei,
19. C. Mumuianu } 25 Februarie—26 Mai 1876.
20. Gheorghie Tăutu, Conservator, apoi șef, 1 Iunie 1876—8 August 1885.
21. Neculai Roiu, 1 Octomvrie 1885—30 Septemvrie 1897.
22. Gheorghie Ionescu, 1 Octomvrie 1897—30 Septemvrie 1912.
23. Sever Zotta, din 1926 Director regional, 9 Octomvrie 1912—1 Mai 1934.
24. Alexandru I. Băleanu, 1 Mai 1934—18 Noemvrie 1940.
25. Gheorghe Ungureanu, 19 Noemvrie 1940—

Note: Asaki a murit în 12/24 Noemvrie 1869, nu în 1871, precum se dă anul morții în Enciclopedia Diaconovich din Sibiu.—Paladi, fiul marelui Vornic Constantin, poreclit Pălăducă, era nașul lui Iacob Negruzzi, căruia i-a dat numele lui de botez, rar în familiile boierești. Prima lui nevastă n'a fost o Buhuș (Lecca 100 case) ci o Pruncu din Basarabia. A fost de 3 ori căsătorit. (Sion în Arhontologia Moldovei, care scrie rău de el, ca de cei mai mulți). Strămoșul Pălădeștilor, Visternicul Paladi cu numele de botez și fără alt nume, era din copilărie în slujba lui Vasile Lupu „încă și

mai înainte de domnia noastră" și „au slujit cu toată inima sa și cu mare credință, până la Țarigrad și la alte părți, în toate trebile noastre" (Sûret din 7149 (1641) Aug. 16 la Arhiva Statului Iași). — *Fotino*, de origine grecească, a fost preceptorul lui Beisadea Iancu Gr. Al. Ghica și Director al Postelniciei. (Sion, op. cit. care scrie, firește, rău de acest grec). — *Soroceanu*, fiul lui Gheorghie, nepotul lui Ioniță, strănepotul lui Toader, Postelnic și strănepotul lui Ștefan Vornic despre Doamnă descindea prin străbunica sa, soția lui Toader și din Alexandru Davidel, căpitan în armata polonă și pretendent. (Iorga, Stud. și Doc. V, 540 și spița neamului la noi). Pavel S. menționat în „*Stihuri*" ale lui Enaki Kogălniceanu (Let. III, 291) era unul din fiii lui Toader. — *Alexandrescu* erau atunci câteva neamuri ridicate la boierii. Iancu a fost: poate Spătarul, sameș de Visterie. (Sion) — Despre *Lurmuș* scrie Sion: „*Iarăși națaste grecească. Venit în Moldova un Chiriac, carele însurându-se cu o fată Tufască din ținutul Vaslui au rodit pe Tuchide; tatăl său s'au făcut Căminar la domnul Calimah 1826, iar fiul său la domnul Ioan Sturza*". Nu-l găsim, însă, iscăbind cu boierie în dosarele Arhivei. — *Malcocii* erau originari din ținutul Cărligăturei și au fost boierii de Ioan și Mihai Sturza (Sion). Panaite, am văzut m. s., era scriitor la Arhiva Statului încă din 1832. — *I. Stamati* a fost poate din familia celor din Dinești, jud. Vaslui, dintre cari un Enachi (Ion) fu numit Agă în 1841 (Sion). — *G. Ionescu* a fost fiu natural al unui boier al căruia strămoș, Logofăt, fu ucis de Ștefan Tomșa (Let. I, 265). — *Zotta*, originar din Bucovina, este fiul dr.-lui jur. Iancu cavalier de Zotta și al Elenei, fiica baronului G. Hurmuzacki. S'a născut la Chisălu în 14/26 April 1874, a studiat la Cernăuți, Viena și București și a emigrat în România în 1905. A editat primii doi ani revista „*Arhiva genealogică*" prima revistă de această specialitate și a fost ales în 1919, în urma unor numeroase publicațiuni, membru corespondent al Academiei Române. — Despre *Patriciu* n'avem nici o indicațiune biografică. Despre ceilalți ne lămuresc îndestul istoriile literare și enciclopediile.

Sever Zotta

AU FOST ÎN MOLDOVA VĂTAFI DE ȚINUT?

La curtea Domnului moldovean au fost demnitari cari s'au chemat vatahi, vatagi sau vatafi. Misionarul Bandini, care a vizitat curtea lui Vasile Lupu, găsește că vatafii au fost „praefecti lictorum, qucs aprod seu aprodios nominant" (*Codex Bandinus*, An. Acad. Rom., tom., XVI, I., pag. 314), iar Dim. Cantemir zice în *Descriptio Moldaviae* că vataful de aprozi a fost „inspector aprodiorum Divani" (*D. Mold.*, București 1872, pag. 85). Din aceste știri și din documentele, în care sunt citați vatafii, se poate trage concluzia că vatafii au fost demnitari la curtea domnului moldovean și că în seama lor cădea comanda asupra servitorilor curții domnești (vezi mai pe larg în a noastră *Vornicia în Moldova*, pag. 81).

Se pare însă că au existat în Moldova și vatafi de ținut.

Cel puțin documentele sunt astfel alcătuite încât permit presupunerea că au existat și vatafi de ținut pe lângă cei angajați la curte.

La anul 1581 Iancu Sasul trimite pe Ghedeon „Mare vataf al ținutului Suceava" la satul Răciuleni să facă o anchetă (Wickenhauser *Moldowitza*, p. 89—90). Pela sfârșitul secol. al XVI-lea Grigore Udre, mare vataf al ținutului Suceava, dăruiește mănăstirii Moldoviței mun-